

Lyngdal kommune
Sentraladministrasjonen

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148, Dep

0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
0411944 - 321	
DATO 30 MARS 2005	
AN	EKSP.
521	

Melding om vedtak

Deres ref:

Vår ref:

05/243 - 3543/05

Saksbeh:

Silje Hansen

Direkte telefon: Arkivkode:

Dato:

22.03.2005

Hjemfallsutvalgets innstilling - NOU 2004:26 - Kommunal uttalelse

Lyngdal kommunestyre hadde møte 17.03.05 og behandlet ovennevnte i sak 12/05.

Vedlagt følger særutskrift fra utvalgets behandling av ovennevnte sak.

Med hilsen

Silje Hansen

Kopi til:
Hans Fredrik Grøvan

1 1
04/1944-321

Hjemfallsutvalgets innstilling - NOU 2004:26 - Kommunal uttalelse

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Lyngdal formannskap	17.02.2005	19/05
Lyngdal formannskap	01.03.2005	31/05
Lyngdal kommunestyre	17.03.2005	12/05

Journalposter

- I Høringsuttalelse til hjemfallsutvalgets innstilling Kvinesdal kommune
NOU 2004:26
- I Hjemfallsutvalgets innstilling - NOU 2004:26 Olje- og energidepartementet
- S Hjemfallsutvalgets innstilling - NOU 2004:26 -
Kommunal uttalelse

Endelig vedtak i saken fattes av kommunestyret.

SAKSORIENTERING

I tråd med tidligere signaler - og samtale i Listerrådet - har Kvinesdal kommune utarbeidet en saksutredning og forslag til uttale på hjemfallsutredningen:

”ESA har overfor Norge reist tvil om gjeldende hjemfallsregler er i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri etablering og frie kapitalbevegelser.

På bakgrunn av dette utarbeidet Olje og Energidep. i 2002 et høringsnotat om saken. Under behandlingen av dette i Stortinget ble det vedtatt å nedsette et utvalg som skulle se på hele sakskomplekset.

Hjemfallsutvalget ble nedsatt ved kongelig resolusjon 4/4-03, og har hatt 12 medlemmer.

Utvalget leverte sin innstilling til Olje- og Energidep. 30.11.04.

Utvalgets innstilling ble sendt ut på høring 01.12.04., med frist 01.03.05.

K-14 kommunene hadde 07.12.04. et dagsseminar på Byglandsfjord der innstillingen ble gjennomgått og orientert om av adv. Caroline Lund (medl. av utvalget for LVK).

I tillegg er det gjennomført sentrale og regionale konferanser om innstillingen. Kvinesdal var representert i K-14 møte med 2 rep. og på sentral konferanse med 1 rep. Saken var også tema på AE – eiermøte 7/2-05.

Hjemmfallsutvalgets innstilling er en flertallsinnstilling på 9 medl. (3 rep. fra Staten, PIL, EBL, SKF og 2 uavhengige) Mindretallet på 3 medl. (lo, lvk og ks) har avgitt utførlige særmerknader til innstillingen i kap. 104.3.

Dette er hovedtrekkene i avstemmingen, men i ulike sammenhenger varierer flertallet fra 7 – 9 rep.

Dokumenter i saken (uttrykt):

I NOU 26/2004

Olje- og energidept

S Høringsuttalelse til Hjemmfallsutvalgets innstilling NOU 2004:26.

Rådmannens vurdering:

Hjemmfallsutvalgets innstilling er både omfattende og komplisert. I tillegg er det utarbeidet kommentarhefter og særmerknader til både flertallet og mindretallets innstilling. Det aller meste av dette finnes på "nettet", i tillegg så finnes dokumentene hos rådmannen på saksmappa.

I rådmannens saksframstilling er det valgt å vurdere innstillingen i forhold til 4 ulike nivå/problemområder:

?? Nivå 1: Eierskapet – den nasjonale dimensjon, EØS.

?? Nivå 2: Eierskapet – forholdet stat/kommune.

?? Nivå 3: De private konsesjonene – industrien.

?? Nivå 4: Vertskommunenes interesser.

Rådmannens saksframstilling støtter seg i stor grad på mindretallets innstilling og vurderinger. Mindretallets innstilling (LVK, LO og KS) er sterkt sammenfallende med de holdninger og vurderinger som gjøres av "kraftkommunene".

Nivå 1. Eierforholdet – den nasjonale dimensjon, EØS.

Hjemfallssaken dreier seg ikke minst om hvem som skal eie vannkraftressursene i Norge og dermed ha styringen over Norges viktigste landbaserte næring og eiendomsretten til våre naturressurser.

Mindretallet har også støttet seg til den norske stats holdning ved inngåelsen av EØS-avtalen. Art. nr. 125 fastslår at denne avtalen skal ikke på noen områder berøre avtalepartenes regler om eiendomsretten.

Flertallet har altså tolket denne artikkelen helt motsatt.

I skrivende stund er det på ny aktuelt å få vurdert dette på nytt i lys av EØS-avtalen.

Fra 1906 ble det innført konsesjonsplikt for vannkraftutbygging, og fra 1909 ble hjemfallsretten innført for private/andre verk. De offentlige konsesjonene (stat, fylkeskommune og kommune) er evigvarende, mens de private/andre er undergitt hjemfallsreglene og skal tilfalle det offentlige etter 60 år.

Pr. i dag er ca. 90 % av vannkraftsektoren offentlig eid. (40 % på komm./fylke og 50 % på staten). Bare 10 % er privateid. Av disse er 6,5 % med hjemfall. 3,5 % er konsesjonsfrie (kjøpt før reglene i 1909 kom).

Nivå 2. Eierskapet – forholdet stat/kommune.

Dagens regler skiller mellom offentlige og andre aktører idet de offentlige aktørene har evigvarende konsesjoner, mens de private/øvrige er undergitt reglene om at fall og reguleringer vederlagsfritt skal tilfalle det offentlige etter 60 år. (I hovedsak staten, men inntil 1/3 til vertskommunenene).

Et offentlig eid kraftselskap i dag som ble bygd ut 1960 har evigvarende konsesjon. Ved et salg til andre aktører nå vil utløse en konsesjonstid på 60 år fra konsesjonstidspunktet. Den nye konsesjonæren vil miste/må søke om ny i 2020.

Hjemfallsutvalget går enstemmig inn for en videreføring av hjemfallsordningen og en opphevelse av dagens forskjellsbehandling. Hele utvalget foreslår like regler for framtidige kjøpere. Utvalget er imidlertid delt i flere fraksjoner når det gjelder utformingen av nye hjemfallsregler.

- ?? Flertallet i utvalget foreslår nye hjemfallslov for alle eiere. Lovtidspunktsmodellen. Slik at samtlige dagens eiere gis ny konsesjon i 75 år før hjemfall til staten.
- ?? 6 av utvalgets medl. foreslår at eierne på hjemfallstidspunktet får beholde 1/3 som en form for kompensasjon. (partiell hjemfall – kun 2/3 hjemfaller).
- ?? Mindretallet (3) har foreslått at nye hjemfallsregler først kommer til anvendelse ved bestemte transaksjoner fra eierens side, så som salg eller lignende (transaksjonsmodellen). Her må rammebetingelsene avklares med ESA.
- ?? Mindretallet foreslår også at det bare er de offentlige eiere som skal gis kompensasjon som en følge av at de taper sin evigvarende konsesjon – dersom flertallets lovforslag (etter lovtidspunktsmodellen) blir vedtatt i Stortinget.
- ?? Mindretallet foreslår også at dersom kommunale og fylkeskommunale eiere velger å bli sittende med sine konsesjoner helt fram til hjemfallstidspunktet, må de få en erstatning på 45 % av det hjemfalte anleggs verdi. (Rettighetsmodellen).
- ?? Utvalget er dessuten delt på midten når det gjelder om ny konsesjonstid skal settes til 75 eller 60 år. Mindretallet har støttet en videreføring av dagens ordning på 60 år.

*Dersom flertallets (bygget på dep.forslag) innstilling blir vedtatt med ny hjemfallslov i 2005, vil alle dagens eiere og konsesjonærer få nye 75 nye år (fram til 2080) med konsesjon før hjemfall til staten – uten kompensasjon. **Et statlig ran er det blitt kalt.***

Nivå 3. De private konsesjonene – industrien.

Pr. i dag er ca. 10 % av vannkraftproduksjonen i Norge privat eid. Av disse er ca. 6,5 % underkastet dagens regler om hjemfall etter 60 år. De resterende ca. 3,5 % er unntatt som en følge av at de er ervervet før regelverket ble innført i 1909.

Først de 6,5 % med hjemfall.

Disse anleggene er vesentlig eid av Hydro og Elkem selskaper. Konsesjoner er gitt på ulike tidspunkt og har 60 års-hjemfallskrav.

Dersom flertallets forslag blir vedtatt med ny lov i 2005 vil også disse få ny konsesjon fram til 2080.

Resultatet vil da bli at statens og vertskommunenenes forventede hjemfallsinntekter blir forskjøvet betydelig ut i tid. Det er uenighet om størrelsen på disse verdiene. For framtidige konsesjonærer (også ukjente) vil det bety en uventet merinntekt som det ikke er kalkulert med.

Så de 3,5 % fra før 1909.

Denne gruppen eies i hovedsak av Norsk Hydro og Hafslund som ervervet disse vannfallene før lovgivningen kom.

Grunnen til at disse ikke er blitt omfattet av nye regler er det forventede kravet om erstatning staten ville fått med grunnlag i Grunnlovens § 105.

Mindretallet er i utgangspunktet uenig i at disse skal være fritatt, det fører til en forskjellsbehandling. Det synes å ligge en inkonsekvens i utredningens argumentasjon for likebehandling i tråd med EØS-avtalen dersom disse blir unntatt.

Nivå 4. Vertskommunenes interesser.

På dette punkt er det stor enighet i utvalget (kun statens rep. er imot) om at vertskommunene skal få – 33 % - i forbindelse med hjemfall.

Det ligger i utredningen her en trappetrinnsmodell for hvor mye vertskommunene får i forhold til størrelsen på anleggene.

det kan ellers her vises til NOU'en kap. 10.1.5.

Forholdet til EØS-avtalen og ESA.

ESA, som i utgangspunktet har satt søkelys på Norges forhold rundt kraftverksomsetningen og bestemmelsene, har som sådan ikke prinsipielle innvendinger mot "hjemfall". Det er dagens forskjellsbehandling til fordel for offentlige eiere som strider mot EØS-avtalen. Dersom Norge ikke foretar tilfredsstillende endringer i dagens regler om hjemfall, kan ESA i neste omgang reise sak mot Norge for EFTA-domstolen. Det vil i så fall bli en langdryg affære å få slutført.

De ulike tolkningene i utvalget av EØS-avtalens handlingsrom på dette området har skapt en vanskelig og uholdbar situasjon. Selv om utvalget har avgitt sin innstilling diskuteres det fortsatt på høyt plan i Norge hva som er riktige tolkninger.

Dette må snarest avklares før endelige, nye regler om hjemfall utformes og legges fram til behandling i Stortinget.

Betydning for kommuneøkonomien.

Utvalget hadde i sin instruks oppgave med å vurdere økonomiske og administrative virkninger for det lovforslaget som utvalget ville fremme i forhold til stat, fylke og kommune. Analysen skulle inneholde grundige og realistiske vurderinger.

Fylkeskommuner og kommuner som i dag eier 40 – 50 % av kraftproduksjonen og samtidig er vertskommuner vil selvfølgelig berøres sterkt økonomisk uansett hva det endelige vedtak blir.

I tillegg vil den framtidige organiseringen av kraftproduksjonen og lokaliseringen av kraftselskapenes administrasjon ha stor betydning for næringsutviklingen i regionene. Dette vil også påvirke regionenes skatte- og avgiftsinntekter.

Hva som vil skje dersom flertallsinnstillingen (lovtidspunktsmodellen) blir vedtatt og iverksatt, er vanskelig å si nå. Trolig vil det utløse et nedsalg fra kommunal sektor, noe som igjen kan få store konsekvenser for kommunesektorens inntektsforhold og kanskje berøre overføringsordningene mellom kommune og stat.

Foreliggende NOU mangler en tilstrekkelig utredning på viktige områder innen de økonomiske konsekvensene for kommuner og fylkeskommuner.

Dette er uheldig og vil skape usikkerhet i forhold til den videre lovgivningsprosessen og særlig gjelder det dersom lovtidspunktsmodellen blir vedtatt.”

Vedlagt saken følger sammendraget fra NOU 26/2004.

VURDERING

Dersom det er aktuelt for Lyngdal kommune å avgi uttalelse i saken bør det opprettes et utvalg som får i oppgave å utarbeide et forslag.

Forslag til uttalelse kan behandles på formannskapsmøte 01.03.05 og på kommunestyremøte 17.03.05. Frist for uttalelse er 01.03.05.

Saken legges på dette grunnlag fram for behandling.

Lyngdal formannskaps behandling 17.02.05:

Følgende forslag ble enstemmig vedtatt:

Formannskapet vedtar å oppnevne følgende utvalg som får i oppgave å fremme forslag til kommunal uttalelse:

- ?? Hans Fr. Grøvan
- ?? Sigmund Abusland
- ?? Ingunn Foss
- ?? Torleiv Birkeland

Ordføreren kaller inn til første møte. Utvalgets forslag oversendes formannskapskontoret innen 25.02.05. Forslaget vil bli utdelt på partienes gruppemøter.

Lyngdal formannskaps vedtak 17.02.05:

Formannskapet vedtar å oppnevne følgende utvalg som får i oppgave å fremme forslag til kommunal uttalelse:

- ?? Hans Fr. Grøvan
- ?? Sigmund Abusland
- ?? Ingunn Foss
- ?? Torleiv Birkeland

Ordføreren kaller inn til første møte. Utvalgets forslag oversendes formannskapskontoret innen 25.02.05. Forslaget vil bli utdelt på partienes gruppemøter.

Lyngdal formannskaps behandling 01.03.2005:

Forslag fra Sigmund Abusland:

Kommunestyret går inn for å avskaffe hjemfallsretten. Dette vil sikre kommunens eierverdier og vil være avklarende i forhold til EØS – avtalen.

Ved alternativ votering ble det avgitt 5 stemmer for utvalgets forslag, en stemte på forslaget fra Sigmund Abusland.

Lyngdal formannskaps innstilling 01.03.2005:

Formannskapetets flertall, 5 medlemmer, innstiller:

Kommunen vil sterkt understreke at det må være en overordnet målsetting å sikre offentlig styring og kontroll med vannkraftsektoren. Det er viktig å sikre offentlig eierskap og kontroll med forvaltningen av landets viktigste naturressurs; vassdragene, og til landets viktigste infrastruktur; energiproduksjonen.

Lyngdal kommune slutter seg til transaksjonsmodellen dvs. at de som nå er unntatt hjemfall, beholder sine evigvarende konsesjoner dersom de ikke selger.

Uoverensstemmelser i forhold til tolkninger av EØS-avtalens bestemmelser må avklares i forkant av en stortingsbehandling. Avklaringer som går på tvers av tolkninger i utredningen - og som har nye konsekvenser for eierkommunene - må tilbake til kommunene for ny vurdering og uttale.

Flertallets forslag med "lovtidspunktsmodellen" vil gi kommunene (og andre) ny konsesjon i 75 år, da med hjemfall på 2/3 til staten. Kun 1/3 eierandel beholdes av konsesjonæren. Med tillegg av rett til å drive, leie ut, kunne inngå foregrepet hjemfall og dermed forkjøpsrett på statens andel.

Etter Lyngdal kommunes oppfatning vil flertallets modell innebære en reduksjon av eierkommunenes verdier som igjen vil kunne utløse et nedslag av eierandeler til andre/utenlandske aktører. Dette vil føre til det motsatte av å sikre nasjonal kontroll, noe som i utredningens mandat skulle være en overordnet målsetting.

Formannskapetets mindretall, 1 medlem, innstiller:

Kommunestyret går inn for å avskaffe hjemfallsretten. Dette vil sikre kommunens eierverdier og vil være avklarende i forhold til EØS – avtalen.

Lyngdal kommunestyres behandling 17.03.2005:

Formannskapetets mindretallsinnstilling ble først tatt opp til votering. Innstillingen fikk 8 stemmer, 21 stemte imot.

Formannskapetets flertallstilråding ble deretter enstemmig vedtatt.

Lyngdal kommunestyres vedtak 17.03.2005:

Kommunen vil sterkt understreke at det må være en overordnet målsetting å sikre offentlig styring og kontroll med vannkraftsektoren. Det er viktig å sikre offentlig eierskap og kontroll med forvaltningen av landets viktigste naturressurs; vassdragene, og til landets viktigste infrastruktur; energiproduksjonen.

Lyngdal kommune slutter seg til transaksjonsmodellen dvs. at de som nå er unntatt hjemfall, beholder sine evigvarende konsesjoner dersom de ikke selger.

Uoverensstemmelser i forhold til tolkninger av EØS-avtalens bestemmelser må avklares i forkant av en stortingsbehandling. Avklaringer som går på tvers av tolkninger i utredningen - og som har nye konsekvenser for eierkommunene - må tilbake til kommunene for ny vurdering og uttale.

Flertallets forslag med "lovtidspunktsmodellen" vil gi kommunene (og andre) ny konsesjon i 75 år, da med hjemfall på 2/3 til staten. Kun 1/3 eierandel beholdes av konsesjonæren. Med

tillegg av rett til å drive, leie ut, kunne inngå foregrepet hjemfall og dermed forkjøpsrett på statens andel.

Etter Lyngdal kommunes oppfatning vil flertallets modell innebære en reduksjon av eierkommunenes verdier som igjen vil kunne utløse et nedsalg av eierandeler til andre/utenlandske aktører. Dette vil føre til det motsatte av å sikre nasjonal kontroll, noe som i utredningens mandat skulle være en overordnet målsetting.

Vedlegg

1 Hjemfallsutvalgets innstilling - NOU 2004:26

Hans Kr. Trægde
Rådmann